Vestibüler Bozukluklarda Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Vestibüler Bozukluklarda Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32520

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Vestibüler Bozukluklarda Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i (VBG-YAÖ), vestibüler disfonksiyonu olan bireylerin günlük ya?am aktivitelerini gerçekle?tirme yetenekleri üzerindeki k?s?tl?l?k düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, özellikle ba? dönmesi, dengesizlik ve **vertigo** gibi semptomlar?n ki?inin fonksiyonel ba??ms?zl??? üzerindeki etkisini nicel olarak belirlemeyi hedefler. Sunulan çal??ma, ölçe?in Türkçe diline uyarlanmas?, **geçerlik** ve **güvenirlik** özelliklerinin Türk popülasyonunda incelenmesi amac?yla gerçekle?tirilmi?tir. Bu adaptasyon, **fizyoterapi** ve rehabilitasyon alan?nda klinik de?erlendirme ve tedavi etkinli?inin takibi aç?s?ndan önemli bir kaynak sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Vestibüler bozukluklar, Günlük Ya?am Aktiviteleri, VBG-YAÖ, Türkçe adaptasyon, geçerlik, güvenirlik, denge, rehabilitasyon, vertigo.

Yazarlar

Betül Çiçek Ç?nar, ?eyma Kaya, Anna Pia Sjöstrand, Rengin Alpar, Serap Aksoy.

Amaç

Vestibüler Bozukluklarda Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i'nin temel amac?, **vestibüler bozukluklar** nedeniyle ortaya ç?kan fonksiyonel k?s?tl?l?klar?, hastan?n kendi alg?s? üzerinden detayl? ve sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu ölçek, hastalar?n günlük rutinlerini (yürüme, e?ilme, al??veri? yapma vb.) gerçekle?tirirken ya?ad?klar? zorluklar?n derecesini belirlemekte kullan?l?r.

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?n?n spesifik amac? ise, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini (yap? geçerli?i, iç tutarl?l?k ve test-tekrar test güvenirli?i) Türk kültürüne ve diline uygun bir ?ekilde s?namak ve böylece Türkiye'deki klinisyenler ve ara?t?rmac?lar için standardize edilmi?, güvenilir bir araç sa?lamakt?r. Bu sayede, vestibüler rehabilitasyon programlar?n?n etkinli?i daha do?ru ölçülebilmektedir.

Yap? (Ölçülen Yap?)

Ölçek, **Günlük Ya?am Aktiviteleri** (GYA) üzerindeki vestibüler semptomlar?n etkisini ölçen çok boyutlu bir yap?y? de?erlendirir. Ölçülen temel yap?, vestibüler disfonksiyonun neden oldu?u denge sorunlar? ve ba? dönmesi hissiyat?n?n, temel ve enstrümantal günlük ya?am görevlerinin yerine getirilme derecesini ne kadar k?s?tlad???d?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Genellikle ölçek, üç ana alt boyutta fonksiyonel k?s?tl?l?klar? ele al?r: 1) Fonksiyonel Mobilite (yürüme, merdiven ç?kma gibi hareketle ilgili aktiviteler), 2) Enstrümantal Aktiviteler (al??veri?, yemek pi?irme gibi karma??k görevler) ve 3) Öz Bak?m Aktiviteleri (giyinme, banyo yapma gibi ki?isel bak?m görevleri). Bu yap?lar, hastan?n ya?am kalitesini do?rudan etkileyen alanlar? kapsamaktad?r.

Geçerlik

Ç?nar ve arkada?lar? (2017) taraf?ndan yürütülen Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in **geçerlik** çal??malar? detayl?ca incelenmi?tir. Yap? geçerli?ini de?erlendirmek için **faktör analizi** kullan?lm??t?r.

Kriter geçerli?i kapsam?nda, VBG-YAÖ puanlar?n?n Dizziness Handicap Inventory (DHI) gibi benzer yap?lar? ölçen di?er ölçeklerle anlaml? ve güçlü korelasyon gösterdi?i tespit edilmi?tir. Bu yüksek korelasyon, VBG-YAÖ'nün vestibüler engellilik düzeyini ölçmede geçerli bir araç oldu?unu desteklemektedir. ?çerik geçerli?i ise uzman görü?leri al?narak sa?lanm??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in **güvenirlik** analizi, iç tutarl?l?k ve test-tekrar test yöntemleriyle de?erlendirilmi?tir. ?ç tutarl?l?k için hesaplanan Cronbach Alfa katsay?s?, ölçe?in genelinde oldukça yüksek bulunmu?tur (Örne?in, $\alpha > 0.90$). Bu de?er, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Test-tekrar test güvenirli?i, semptomlar? stabil olan hastalar üzerinde belirli bir zaman aral???yla (örne?in 7-14 gün) ölçüm yap?larak incelenmi?tir. Puanlar aras?ndaki yüksek korelasyon (örne?in, ICC > 0.90), ölçe?in zaman içinde kararl? sonuçlar verdi?ini ve klinik uygulamada güvenle kullan?labilece?ini teyit etmi?tir.

Faktör Analizi

Türkçe adaptasyon çal??mas?nda, orijinal ölçe?in faktör yap?s?n? do?rulamak veya Türk popülasyonuna özgü yeni bir yap? belirlemek amac?yla Do?rulay?c? veya Aç?mlay?c? **Faktör Analizi** (DFA/AFA) uygulanm??t?r. Bu analizler sonucunda, ölçe?in genellikle orijinal üç faktörlü yap?y? (Fonksiyonel Mobilite, Enstrümantal Aktiviteler ve Öz Bak?m) korudu?u, ancak baz? maddelerin kültürel veya dilsel farkl?l?klar nedeniyle farkl? faktörlere yüklenebildi?i görülmü?tür.

Elde edilen faktör yükleri ve model uyum indeksleri, Türkçe formunun yap?sal olarak kabul edilebilir düzeyde oldu?unu ve vestibüler disfonksiyonun fonksiyonel etkisini çok boyutlu olarak ölçme yetene?ine sahip oldu?unu göstermi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Hastan?n kendisinin doldurdu?u öz bildirim ölçe?i (Self-report questionnaire).

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal dil (Genellikle ?ngilizce veya ?sveççe).

Popülasyon Grubu: Vestibüler bozukluklar tan?s? konmu? veya kronik denge ve ba? dönmesi ?ikayeti olan yeti?kin hastalar.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detaylar?: Benign Paroksismal Pozisyonel Vertigo (BPPV), vestibüler nörit, Meniere hastal??? veya di?er santral/periferik vestibüler patolojilere sahip bireyler.

Test Metodolojisi: Ölçek maddeleri, hastan?n son bir ay veya bir hafta içerisindeki deneyimlerine göre, ilgili GYA'y? gerçekle?tirirken ne kadar zorland???n? belirten bir Likert tipi derecelendirme sistemi kullan?r. Derecelendirme sistemi genellikle 0 (hiç zorlanmad?m) ile 4 (çok zorland?m/yapamad?m) aras?nda de?i?ir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal versiyonunun kullan?m? telif haklar?na tabi olabilir. Türkçe adaptasyonunun kullan?m? için sorumlu yazar Betül Çiçek Ç?nar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Sorumlu Yazar: Betül Çiçek Ç?nar

Test Y?l? (Türkçe Adaptasyon): 2017

Ücret: Ticari olmayan akademik veya klinik ara?t?rmalarda kullan?m ko?ullar? için yazara dan???lmal?d?r.

Kaynaklar

Ç?nar, B. Ç., Kaya, ?., Sjöstrand, A. P., Alpar, R., & Aksoy, S. (2017). Vestibüler Bozukluklarda Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i Türkçe geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Türk Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Dergisi, 28*(1), 1-11. Doi: 10.21653/tfrd.330499.

Çal??man?n orijinal makalesine Dergipark üzerinden eri?im sa?lanabilir: dergipark.gov.tr.

Sorumlu Yazar ?leti?im: betul.cinar@hacettepe.edu.tr

ARABPSYCHOLOGY.COM

Vestibüler Bozukluklarda Günlük Ya?am Aktiviteleri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte mevcut de?ildir. Bu nedenle, maddeler listelenememektedir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri bulunmad???ndan, bu bölüm bo? b?rak?lm??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM